

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: N4103 Zootechnika
Studijní obor: Zootechnika
Katedra: Katedra zootechnických věd
Vedoucí katedry: prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc., dr. h.c.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Porovnání výkonnosti potomstva belgického ovčáka
malinois po domácích a zahraničních plemeních**

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jana Zedníková, Ph.D.

Autor diplomové práce: Bc. Zdeněk Kameník

České Budějovice, 2020

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zemědělskou fakultou JU) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích, dne

Podpis

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá porovnáním výkonnosti potomstva belgického ovčáka malinois po domácích a zahraničních plemeních. V literárním přehledu popisuje historii a současnou podobu Mezinárodního zkušebního řádu IPO, chovu belgického ovčáka v Čechách a ve světě. Popisuje kompletní charakteristiku belgického ovčáka, jako je stavba těla, tělesné proporce, životní nároky a následně se zabývá vlivy působící na sportovní výkonnost psů, metodami plemenitby a šlechtění psů a sleduje nejčastější zdravotní problémy v chovu belgického ovčáka.

Ve vlastní práci jsou analýzy výkonnosti potomků po domácích a zahraničních plemeních na pozici otce i otce otce (děda) na mistrovství ČR BO, mistrovství České republiky IPO. Byly sledovány údaje o počtu jedinců na konkrétních soutěžích ve sledovaných letech 2012 – 2018. Dále byli z hlediska otců a dědů hodnoceni psi umístění od 1. do 10. místa na MČR IPO i na MČR BO.

Podrobným sledováním a analýzou bylo zjištěno, že více jsou ke sportovní kynologii využíváni psi po zahraničních plemeních v původu, ať už jde o otce nebo psa na pozici děda. Bylo zjištěno, že na MČR IPO se umístili do desátého místa psi, kteří měli v původu 64 % zahraničních plemeníků a 36 % plemeníků českého chovu.

Na mistrovství ČR BO byli plemenci umístěných psů v poměru 65 % zahraničních a 35 % domácích jedinců.

Nejlepšími zahraničními plemeníky byli Da'Eder vom der Brunnenstad a Solero des Teutones. Mezi nejlepší domácí plemeníky patřili Jaguar de Alphaville Bohemia.

Klíčová slova: pes, sportovní kynologie, IPO 3, belgický ovčák malinois, plemenná hodnota psa, chov

ABSTRACT

This graduation thesis deals with comparison of performance of offspring's of belgian shepherd malinois – the national and foreign stud dogs. In literary overview describes the history and a present form of the International Examination Rules IPO, breeding Belgian shepherds in the Czech Republic and in the world. It describes complete characteristic Belgian shepherd like physique, body proportions, life requirements. The thesis subsequently pursues impacts affecting dog's sport performance, breeding methods and breeding dogs and observes me the most common health issues in Belgian shepherd breeding.

In the own thesis are analyses of performance of offspring's of national and foreign stud dogs in the position of a father or father's father (grandfather) in championship ČR BO, championship Czech Republic IPO. There were monitored data on numbers of individuals in specified competitions in monitored years 2012 – 2018. Dogs placed on 1st to 10th positions at MČR IPO and at MČR BO were futher evaluated.

By detailed observation and analysis was discovered that for sports cynology are used dogs from foreing breeding descent whether it is after father or dog on the grandfather position. It was found that dogs, which placed to the tenth placed at MČR IPO had been 64% of foreign and 36 % of Czech descent.

At championship ČR BO stud dogs of placed placed dogs in ratio 65% foreign and 35 % domestic individuals.

The best stud dogs from abroad were Da'Eder vom der Brunnenstad a Solero des Teutones. Jaguar de Alphaville Bohemia belonged to the best national stud dogs.

Key words: dog, sport cynology, IPO 3, Belgian shepherd malinois, breeding value of the dog, breeding

Děkuji vedoucímu práce Ing. Janě Zedníkové, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady při vypracování diplomové práce.

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Literární přehled.....	10
2.1 Využití psů.....	10
2.2 Historie psa.....	10
2.2.1 Historie chovu belgického ovčáka.....	11
2.2.2 Historie chovu belgického ovčáka malinois v českých zemích.....	12
2.2.3 Historie služební kynologie.....	14
2.3 Mezinárodní zkušební řád.....	15
2.3.1 Zkouška IPO 3.....	15
2.4 Belgický ovčák malinois.....	20
2.4.1 Celkový vzhled.....	20
2.4.2 Důležité proporce.....	21
2.4.3 Povaha.....	21
2.4.4 Hlava.....	21
2.4.5 Trup.....	22
2.4.6 Pohyb.....	22
2.4.7 Srst a barva srsti.....	22
2.4.8 Tělesné proporce.....	23
2.5 Sportovní výkonnost psů a vlivy působící na ni.....	23
2.5.1 Motivace.....	24
2.5.2 Rušivé vlivy.....	24
2.6 Metody plemenitby a šlechtění psů.....	25
2.6.1 Metody plemenitby.....	26
2.6.2 Šlechtění psů.....	27
2.7 Vliv plemeníka na výkonost potomstva.....	28
3 Cíl práce.....	29
4 Materiál a metodika.....	30
5 Výsledky a diskuze.....	31
5.1. Základní charakteristika sledovaných psů.....	31
5.2 Vliv původu plemeníků na úspěšnost sportovních psů na MČR IPO.....	35
5.3 Vliv původu plemeníků na úspěšnost sportovních psů na MČR belgických ovčáků.....	39
6 Závěr a doporučení pro praxi.....	43
7 Seznam použité literatury.....	44
8 Seznam zkratk.....	46
9 Přílohy.....	47

1 Úvod

Pes je již tisíce let nejbližším spojencem člověka. Téměř jistě byl prvním zvířetem, které si člověk ochočil. Snad žádný jiný živočišný druh nebyl člověku tak užitečný a oddaný a žádné jiné zvíře člověk tolik nemiloval. Psi od nepaměti hlídají naše domovy a majetek, zachraňují zbloudilé poutníky nebo lidi zasypané lavinami, pomáhají policistům, vodí nevidomé, jsou nepostradatelnými pomocníky polárníků a dokonce slouží i ve válce. Jejich nejvýznamnější rolí je ale úloha oddaného společníka.

Kynologie se zabývá studiem psů jako živočišného druhu z biologického hlediska, ale tento pojem se také často používá k označení těch, kdo se psům věnují jako domácím mazlíčkům a společníkům. Termín může tedy být použit k označení seriózního vědeckého přístupu zoologů, ale stejně tak k souhrnnému označení výcvikářů a chovatelů, a v neposlední řadě také nadšenců, kteří se psům věnují na neformální úrovni zejména v psích sportech. Nejde tak o ucelenou větev vědy v pravém slova smyslu, přestože přípona – logie by tak naznačovala.

V praxi tedy studium psů a všeho, co je s nimi spojeno, provádí a publikují ti, kdo obsáhli relevantní literaturu a formální strukturu oboru (např. stanovy Mezinárodní kynologické federace o chovu, zdraví a vystavování). To mohou být všichni od biologů, genetiků, zoologů a behavioristů až po historiky, veterináře a odborníky chovů. Neformálně se psům věnují i lidé bez vědeckého zaměření jako novináři, spisovatelé, chovatelé, výcvikáři, psovodi a další, jejichž zdroji jsou kromě literatury a historie převážně osobní zkušenosti. Výsledkem tohoto nevědeckého úsilí často bývá mnoho praktických knih a videí pro širokou veřejnost. Ti, kdo se nazývají kynology, se mohou tedy formálně i neformálně zabývat obory jako jsou veterinární lékařství, chovatelství psů, výcvik psů nebo literaturou a historií psů.

2 Literární přehled

2.1 Využití psů

Člověk odedávna využíval dobrých vlastností psa a jeho morfologické tvárnosti a záměrným chovem – i když dlouho bez jakéhokoli vědeckého genetického podkladu – si vytvářel nejrůznější plemena, která mu vyhovovala buď specifickými povahovými vlastnostmi, nebo tělesnými proporcemi (NAJMANOVÁ, HUMPÁL, 1981).

Psi slouží již po tisíciletí rozličnými a někdy až bizarními způsoby. Křížením a selekcí jedinců fyzicky i mentálně nejlépe vybavených pro svou funkci byly zakotveny povahové vlastnosti a vnější znaky nesčetných psích plemen. Stavba těla, srst, schopnost pracovat, a dokonce barva srsti napoví zasvěcenému znalci, k jaké práci bylo plemeno určeno a v jakých klimatických podmínkách žilo. Psi jsou nerozlučně spjati s životním stylem člověka už od počátků jeho historie. (VERHOEF-VERHALLEN, 2010).

Je všeobecně známé, že všestranní psi se cvičí a používají pro nejrůznější účely – například jako vodící psi pro slepce, psi stopařští, hlídací, policejní, záchranářští a pro potřeby civilních bezpečnostních jednotek. Všechny tyto „práce“ vyžadují zcela speciální výcvik, kterému se věnují k tomu určení profesionálové. Běžný člověk si naproti tomu pořizuje takového psa obvykle proto, aby v něm měl věrného společníka a přítele, který ho bude respektovat, mít ho rád a naslouchat mu, kamaráda, na kterého se může vždy spolehnout, se kterým se budou těšit vzájemné úctě a který mu pomůže zbavovat se stresů a starostí všedního života (MÜLLER, 2006).

2.2 Historie psa

Zhruba před třiceti pěti milióny let se z rodu Miacis vytvořily různé pratytypy šelem, příbuzných pozdějším šelmám psovitým. Známe přes čtyřicet typů, z nichž některé jsou podobné medvědům, jiné hyenám a další kočkám. Byla však mezi nimi zvířata, která už vypadala jako psi, např. *Cynodictis* připomínal primitivního velškorgiho Cardigana. Z těchto psů podobných šelem se pak vyvinuli předkové psů (TAYLOR, 1990).

Dnešní domestikovaná psí plemena vznikla postupným vývojem během mnoha tisíciletí ze svého předchůdce vlka. Před více než 15 000 lety, kdy ještě naši předkové kočovali, začali se k obydlím lidí stahovat vlci, aby se přiživili na zbytcích. Pouze ti nejmenší a nejochotnější z těchto z „vlastní vůle zdomácněných“ vlků přežili a během krátké doby se z nich vyvinul přizpůsobivý „vlčí pes“. Přibližně před 6 000 lety lidé výběrovým chovem vytvořili mnoho různých psích plemen se většími schopnostmi plnit zvláštní úkoly například hlídat, přepravovat náklady nebo lovit. Rozvoj zemědělství si vyžádal ještě další psí specializaci – ochranu a shromažďování stád dobytka. Pečlivým pářením psů vynikajících v této těžké práci v celé Evropě vznikla řada fyzicky odlišných pastýřských plemen (FOGLE, 1999).

Ohromné množství různých čistokrevných psů, kteří jsou dnes známi, má původ v relativně nedávné minulosti – jsou stará 200-550 let (LARKIN-STOCKMAN, 2015).

2.2.1 Historie chovu belgického ovčáka

Po velkých válkách v 17. století se životní podmínky zlepšily, veřejná bezpečnost se upevnila a velcí dravci a zejména lupiči byli čím dál více zatlačováni a zneškodňováni. V této době se objevila potřeba chytrých ochránců stáda. Počet obyvatelstva se zvětšoval, volné prostory byly stále více obdělávány a velkých pastevních ploch, kde byla neomezená možnost pohybu stáda, ubývalo. Místo těžkých, málo pohyblivých pastýřských psů, vhodných k obraně stáda proti velkým dravcům, přicházeli stále více k uplatnění psi lehčí, pohyblivější a výkonnější, kterým se začalo říkat psi ovčáčtí. Pastýři pohlíželi na psa jako na pracovní prostředek, a proto jej chovali jen pro výkon. Na zevnějšek nekladli důraz. K chovu vybírali feny a psy vyznačující se inteligencí a kombinačními schopnostmi, protože psi bez těchto vlastností by jim při řízení stáda byli málo platní. Kladli důraz na chápavost, radost z práce, středně živý temperament a bezvadnou poslušnost. Tady je zřejmě bezděčný základ vynikajících schopností ovčáckých psů (ŠTĚPÁNSKÝ, 1974).

Belgictí ovčáci, kupodivu dnes považovaní za jedno plemeno, si svoji identitu podrželi až do 80. a 90. let 19. století, kdy se, zejména po založení specializovaného chovatelského klubu, Club du Chin de berge belge, v roce 1891, začal rozvíjet řízený chov, v němž byly odlišeny tři variety: dlouhosrstá, krátkosrstá a hrubosrstá (CÍSAŘOVSKÝ, 1995).

Toto plemeno zahrnuje čtyři variety: groenen-daela (dlouhosrstý černý), tervuerena (dlouhosrstý, jiný než černý), malinoise (krátkosrstý) a laekenoise (hrubosrstý). Všechny se vyvinuly z řady ovčáků nejrůznějších barev velikosti, kteří existovali v Belgii na konci minulého století. V roce 1890 se ve vrhu objevila černá dlouhosrstá fena. Selektivním křížením této feny s obdobným psem a následným přísným výběrem vznikl groenendael, nejpopulárnější varieta belgického ovčáka. Další šlechtění započalo v roce 1891, kdy byla na bruselské veterinární univerzitě shromážděna celá sbírka belgických ovčáků. Tam byly schváleny a později vyšlechtěny tři variety, k nimž byla později přidána čtvrtá (PALMEROVÁ, 2006).

2.2.2 Historie chovu belgického ovčáka malinois v českých zemích

Prvními belgickými ovčáky importovanými do ČR byli dva bratři – ADRIANO a AVOCADO Vörös Pimpernel, z Maďarska. Oba bratři byli potomci německých rodičů – Poirot-Alk v.Castell Zarindó a Odette-Zilli v.Lichtental. Chovatelem byl pan Kósa a majiteli byli manželé Švébišovi a paní Šejvlová (Adriano) a pan Horváth (Avocado). Psi byli dovezeni v roce 1979. Mezi lety 1979 a 1982 byla importována z Maďarska fenka Vörös Pimpernel EDNA (bližší informace, jako kdy se fena narodila, kdy přesně byla importována a kým, se z trosek tehdejší plemenné knihy bohužel vyčíst nedaly). Edna byla dcerou Till-Crispina v.Matental a Desirée of the Two a údajně uhynula, a proto do chovu nezasáhla. Teprve v roce 1982 byla dovezena první fena, jež byla uchovněna – Nanouche-Jotun di Scottatura z Holandska (Jerome Jason + Jotun-Ratel di Scottatura). Majitelé Nanouche a Adriana byli stejní, ve skutečnosti však Nanouchka žila na Slovensku. V roce 1984 se narodil první vrh – „A“ od řeky Ostravice (nar. 04. 06. 1984, 6 fen po Adrianovi a Nanouche). Z tohoto vrhu se do dalšího chovu zapojily feny Amira (CHS Mateo), Asja (CHS Černé Zlato), Anja (CHS Ludina), Arka (CHS pod Šelenburkem). Druhý vrh se narodil dne 23. 06. 1985 po stejných rodičích, ve vrhu byli dva psi (Barko, Basko) a tři feny (Besja, Baxi, Bora). Všichni psi i feny z tohoto vrhu byli využiti v dalším chovu.

Rok 1988 byl do jisté míry přelomovým rokem. Chov belgického ovčáka se začal rozšiřovat a byli importováni první malinois. V České plemenné knize bylo jen v tomto roce zapsáno 41 tervuerenů, 9 groenendaelů (všichni z mezivarietního krytí Sola a tervuerenek) a první tři dovezení malinois. To v součtu dělalo 2/3 z počtu zapsaných psů za prvních 10 let! Naproti tomu na Slovensku bylo v tomto roce zapsáno jen 11 tervuerenů a 19 groenendaelů. Zpět ale k malinoisům – v ČR se jednalo o první

importy z Holandska – psa Halusetha's Urban v majetku pana Stránského (nar. 22. 12. 1987 po rodičích Castor + Halusetha's Quinta), fenu Halusetha's Teekla v majetku manželů Weinlichových (nar. 21. 10. 1987 po psu Rakker a feně Hera-Benja v.d.Oudenakker) a konečně fenu Sonja v.Tasca's Home, importovanou paní Březinovou (nar. 21. 01. 1988 po psu Mark v.d.Leesthof a feně Sonja).

V roce 1989 si počet zapsaných psů v ČR vyžádal rozdělení plemenné knihy na víc variet. V tomto roce bylo odchováno 79 tervuerenů, 17 groenendaelů, prvních 14 malinoisů a dalších 6 importů, chovu se věnovalo 16 chovatelských stanic. První malinoisové se v ČR narodili 11. 09. 1989 v CHS z Hanky po výše zmíněné feně Sonje a psu Urbanovi. Ve vrhu bylo 5 psů a 3 feny a v dalším chovu byli využiti Agatha (CHS Malidaj), Asuntha (CHS Mirs) a pes Attol. O pár dní později, 08. 10. 1989, se narodil vrh „A“ Hanako po Teekle a v Rakousku žijícím Ramus du Colombophile. Z vrhu čtyř pejsků a dvou feneček byli dále v chovu využiti Alka (CHS Z Jos-Dunu), Anita (CHS Z Hanky), Audi (CHS Z Hückelovy vily) a Astrid (CHS Od Úsměvu). Následně byly importované další dvě feny malinoise – Issel's Kiri v majetku paní Matuškové (nar. 09. 12. 1988 v Dánsku po psu Itoby des Champs du Buis a feně Oud Sabbinge Dina de Zorba) a Mero du Maugré v majetku paní Grygarové (nar. 29. 04. 1988 v Belgii po Kami du Maugré a Geisha du Maugré), která zde položila základ dlouhodobě výstavně nejúspěšnějším odchovům Malinois z CHS Bohemia Alké (Alké). Dále byly importovány vůbec první dvě feny groenendaela v ČR – Asi, importovaná slečnou Ivanou Němečkovou (nar. 29. 04. 1989 v Jugoslávii po Itus de l'Ouchenée a Defensor Amsel) a její ze 3/4 sestra Defensor Onix, dovezená paní Miklasovou (nar. 16. 08. 1989 v Maďarsku po Itusovi a Defensor Femina). Kromě toho zde byli také dva importovaní psi – tervuereni, Defensor Imperial z Maďarska, dovezený sl. Němečkovou (nar. 20. 06. 1988 po psu Lary v.Gloria a Defensor Mira), který se bohužel později ukázal neplodným a pes z Dánska dovezený paní Matuškovou – Norrevang Gavtyv (nar. 02. 03. 1988 po Grimm v.d.Hoge Laer a Norrevang Claire). Kromě neplodného Imperiala byli všichni importovaní jedinci zapsaní v roce 1989 uchovněni a výrazně ovlivnili náš chov (WEB č. 2, 2018).

2.2.3 Historie služební kynologie

Ve středověku byli psi pro vojenské účely cvičeni na hradech a zámcích, avšak jejich použití bylo vzhledem ke způsobu boje velmi omezené. (HARTL, 1986).

O speciálním vojenském středisku pro výcvik psů se dozvídáme až mnohem později, za vlády Napoleona ve Francii, kde byli psi cvičeni k vyhledávání raněných.

Ve stejné době začal organizovaný výcvik vojenských psů i v ruské armádě. Zde byl zaveden výcvik psů ke strážní službě, nošení střeliva, vyhledávání raněných a výcvik psů – stopařů (HARTL, 1986).

Až do roku 1891 nebyla vydána žádná novodobá příručka o výcviku a využití vojenských psů. Teprve v roce 1891 vychází knížka ruského důstojníka Melentěva s názvem „Návod k výcviku válečných psů“ (HARTL, 1989).

Tato příručka byla již v roce 1893 přeložena do němčiny a francouzštiny. Od roku 1884 začínají vznikat v Německu spolky bývalých vojáků – poddůstojníků a důstojníků, které se zabývají výcvikem vojenských psů pro armádu (HARTL, 1989).

V roce 1903 vychází první česká kniha o psech s názvem „Všechny druhy psů slovem i obrazem“ od V. Fuchse (HARTL, 1989).

Ale vraťme se do vojenských psinců. Většina z nich přebírala zkušenosti z psinců policejních, která vznikaly v Evropě od poloviny 19. století. Nejprve v Anglii, pak v Německu a ve Francii. V Čechách bylo použito psů poprvé až v roce 1910. Cvičení byli ve výcvikovém středisku v Praze na Štvanici a později v Písku. Výcvik prováděli instruktoři, kteří byli vycvičeni u německé policie (HARTL, 1989).

Také v Německu v Bautzenu byl postaven psinec, kde bylo možno umístit najednou až 500 psů. Až do vyjití knihy profesora Andrejova měla organizace výskoku vžitý systém. Byl prováděn skupinový výcvik bez zvláštního zřetele k individuálním vlastnostem jednotlivých psů (HARTL, 1989).

Zkušenosti z výcviku a použití vojenských psů v 2. světové válce byly podkladem pro modernizaci škol pro psovody po válce (HARTL, 1989).

V současném západním světě však psi již nevykonávají své původní pracovní úkoly. Obávané čelisti a rychlost chrta nahradily pušky, stáda ovcí a dobytka se pasou v ohradách, náš majetek střeží elektronická zařízení, na horách se již nesetkáme se psím spřežením, ale spíše se sněžnými skútry. Pouze malé procento psů v současné

době slouží jako pracovní psi, a to především v oblastech, kam ještě nepronikl moderní způsob života (VERHOEF-VERHALLEN, 2010).

Kynologický sport poskytuje ve volném čase se psem, a proto si získává stále více příznivců (KRÄMEROVÁ – LENZ, 1997).

Téměř všude existují místní kluby chovatelů pro všechna plemena, kteří mají k dispozici zkušené cvičitele. Nabízejí se tu všechny možnosti výcviku – od bezpečného průvodce v provozu, přes strážce a stopaře, až po záchranáře (KRÄMEROVÁ – LENZ, 1997).

2.3 Mezinárodní zkušební řád

Všeobecné zásady Zkouškové akce a soutěže mají sloužit dvěma cílům. Na jedné straně složením zkoušky prokazují jednotliví psi způsobilost pro současný účel svého použití, na druhé straně pak v řízeném chovu mají zkoušky přispívat k zachování, případně ke zvyšování zdraví a výkonnosti psů, ve smyslu pracovní schopnosti od jedné ke druhé generaci. Složení zkoušky platí také jako důkaz chovné způsobilosti psa (ZKUŠEBNÍ ŘÁD PRO MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PRACOVNÍCH PSŮ A MEZINÁRODNÍ ZKOOUŠKY PSA STOPAŘE, 2003, MEZINÁRODNÍ KYNOLOGICKÁ FEDERACE FCI, 64 S.).

2.3.1 Zkouška IPO 3

Zkouška IPO-3 se dělí na: 1) oddíl A, 2) oddíl B a 3) oddíl C.

Tabulka 1 - Oddíly zkoušky IPO 3

oddíl A	100 bodů
oddíl B	100 bodů
oddíl C	100 bodů
Celkem	300 bodů

IPO-3 oddíl A stopa

Cizí stopa, nejméně 600 kroků dlouhá, 5 úseků, 4 lomy (cca 90 stupňů), 3 předměty, nejméně 60 minut stará, čas k vypracování 20 min. Sledování stopy 80 bodů. Předměty (7+7+6) 20 bodů. Celkem 100 bodů (ZKUŠEBNÍ ŘÁD PRO MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PRACOVNÍCH PSŮ A MEZINÁRODNÍ ZKOOUŠKY PSA STOPAŘE, 2003, MEZINÁRODNÍ KYNOLOGICKÁ FEDERACE FCI, 64 S.).

Všeobecná ustanovení: Rozhodčí nebo osoba zodpovědná za úsek stop určí tvar stopy vzhledem k prostoru, který je k pokládání stop určen. Předměty, případně lomy, nesmí být na všech stopách položeny ve stejných vzdálenostech od sebe. Začátek (nášlap) stopy musí být dobře označen štítkem, který je v bezprostřední blízkosti vlevo zastrčen do země. Pořadí účastníků je rozhodčím po položení stop losováno. Kladeč stopy ukáže předměty před pokládáním stopy rozhodčímu nebo osobě odpovědné za úsek stop. Použity mohou být pouze předměty dobře prosycené pachem (nejméně 30 min.). Kladeč stopy se zdrží krátce na nášlapu, a jde pak normálním krokem v určeném směru. Rovněž lomy jsou kladeny normálním krokem, první předmět je pokládán po nejméně 100 krocích na 1. úsek, druhý předmět na 2. nebo 3. úsek, třetí předmět na konec stopy. Předměty musí být pokládány na stopu za chůze. Po položení posledního předmětu jde kladeč dále ještě několik kroků v přímém směru. V průběhu jedné stopy musí být pokládány rozdílné předměty (na př. kůže, textil, dřevo). Předměty mohou být nejvíce 10 cm dlouhé, 2-3 cm široké a 0,5-1 cm silné a nesmí se svou barvou podstatně lišit od okolního terénu. Všechny předměty musí být opatřeny číslem, které je totožné s číslem štítku označujícím začátek stopy. Po dobu pokládání stopy musí být psovod i pes mimo dohled. Rozhodčí, kladeč a doprovodné osoby se nesmí v průběhu práce psa zdržovat v prostoru, ve kterém má dvojice (psovod a pes) právo stopu vypracovávat (např. nesmí psovoda předcházet). a) Zvukový povel: "Hledej" nebo "Stopa". Zvukový povel pro hledání je povolen na začátku stopy a po prvním a druhém předmětu. b) Provedení: Psovod si připraví psa pro práci na stopě. Pes může hledat buď volně, nebo na 10 m dlouhé šňůře. Stopovací šňůra 10 m dlouhá může být vedena přes zad' psa, bočně či mezi předními nebo i zadními končetinami psa. Může být upevněna přímo na obojek psa, který není nastaven na stahování nebo do místa k tomu určenému na stopovacím postroji. Povoleny jsou hrudní nebo bederní postroje bez přídatných řemenů. Na výzvu se hlásí psovod se 45 psem v základním postoji rozhodčímu a oznámí mu, zda pes předměty zvedá, nebo označuje. Před stopou, v průběhu uvádění a při celkové práci na stopě je nutno se zdržet jakéhokoliv nátlaku na psa. Na pokyn rozhodčího je pes pomalu a klidně odveden na začátek stopy, a je na stopu uveden. Na nášlapu musí pes pach stopy usilovně, klidně a nízkým nosem navěštit. Pak musí dále se zájmem sledovat průběh stopy nízkým nosem a stejným tempem. Psovod následuje psa na konci stopovací šňůry s odstupem 10 m. Rovněž při volném sledování zachovává odstup 10 m od psa. Drží-li psovod

stopovací šňůru v ruce, může být tato prověšena. Lomy musí pes vypracovávat s jistotou. Po jejich vypracování musí ve stejném tempu pokračovat ve sledování stopy. Jakmile pes najde předmět, musí jej bez ovlivňování psovodem ihned zvednout nebo přesvědčivě označit. Při zvedání může s ním zůstat stát, sedět nebo též s ním přijít ke psovodovi (též střídavě). Je chybné, pokud pes se zvednutým předmětem dále na stopě pokračuje nebo si s ním lehne. Označovat může vleže, vsedě nebo ve stoje (též střídavě). Pokud pes předmět označil, položí psovod stopovací šňůru a jde k němu. Zvednutím předmětu ukáže, že byl psem nalezen. Pak zvedne stopovací šňůru a pokračuje se psem na stejném místě ve sledování stopy. Po ukončení stopy se nalezené předměty ukazují rozhodčímu. c) Hodnocení: Pokud je stopa vypracována se zájmem, stejnoměrně a přesvědčivě a pes jeví kladný vztah k jejímu vyhledávání, není rychlost postupu kritériem hodnocení. Ověřování, aniž by pes stopu opouštěl, není chybou. Chybné sledování, vysoký nos, vyprazdňování se psa, ověřování v kroužcích na lomech, dlouhé, váhavé zvedání předmětů, poskytování pomoci, označení nepoloženého předmětu je postihováno ztrátou bodů. Vzdálí-li se psovod od stopy více než na délku stopovací šňůry, je práce psa na stopě ukončena. Opustí-li pes stopu a je psovodem zadržován, je psovod vyzván rozhodčím, aby psa následoval. Není-li této výzvy uposlechnuto, je rozhodčím práce psa na stopě ukončena. Není-li do 20 min. po uvedení psa na nášlap dosaženo konce stopy, je práce psa na stopě rozhodčím rovněž ukončena. Získané body až do ukončení stopy jsou zadány. Za nezvednuté či neoznačené předměty se body nezadávají. Střídavé zvedání a označování předmětů na jedné stopě je chybné. Platí způsob hlášení psovodem. Zvednutí nebo označení na stopě nepoloženého předmětu je hodnoceno v rámci úseku. Rozdělení bodů za sledování stopy na úsecích musí odpovídat jejich délce a stupni obtížnosti. Hodnocení jednotlivých úseků se provádí známkami a body. Nejeví-li pes o stopu zájem (delší setrvání psa na stejném místě bez snahy o hledání stopy), může být stopa ukončena, i když se pes dosud na stopě nachází (ZKUŠEBNÍ ŘÁD PRO MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PRACOVNÍCH PSŮ A MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PSA STOPAŘE, 2003, MEZINÁRODNÍ KYNOLOGICKÁ FEDERACE FCI, 64 S.).

IPO-3 oddíl B poslušnost

Tabulka 2 - Cviky aplikované v oddílu poslušnosti

cvik 1	ovladatelnost bez vodítka	10 bodů
cvik 2	odložení vsedě za pochodu	10 bodů
cvik 3	odložení vleže za poklusu s přivoláním	10 bodů
cvik 4	odložení ve stoje za poklusu s přivoláním	10 bodů
cvik 5	aport volný	10 bodů
cvik 6	aport skokem	10 bodů
cvik 7	aport šplhem	10 bodů
cvik 8	vysílání vpřed s odložením	10 bodů
cvik 9	dlouhodobé odložení	10 bodů
celkem		100 bodů

Všeobecná ustanovení: Rozhodčí dává pokyn k zahájení každého cviku. Všechny ostatní výkony, jako obraty, zastavení, změna způsobu chůze atd. se provádějí bez pokynu rozhodčího. Zvukové povely jsou uvedeny v pokynech. Jsou to normálně vyslovované, krátké povely. Mohou být vyslovovány v jakémkoliv jazyce, pro jednu a tutéž požadovanou činnost musí být ale vždy stejné. Nevykoná-li pes cvik nebo jeho část ani na třetí zvukový povel, není tento cvik hodnocen. Místo zvukového povelu pro přivolání může být použito jméno psa. Použití jména psa spolu se zvukovým povellem pro přivolání je hodnoceno jako druhý povel. V základním postoji sedí pes těsně a přímo u levé nohy psovoda tak, aby lopatkou byl v úrovni kolen psovoda. Každý cvik začíná a končí základním postojem. Závěrečný základní postoj každého cviku je současně vstupním základním postojem pro následující cvik, pokud není vyžadováno přemístění psovoda se psem. Zaujetí základního postoje na začátku cviku je povoleno jen jedenkrát. Krátká pochvala je povolena pouze po ukončení cviku ze základního postoje. Po jejím provedení zaujímá psovod nově základní postoj. V každém případě mezi pochvalou a zahájením nového cviku musí být zachována zřetelná přestávka (cca 3 vteřiny). Po zaujetí základního postoje následuje provádění cviku. Po nejméně 10 ti a nejvíce 15 ti krocích dává psovod psu zvukový povel k jeho provedení. Mezi "předsednutím" a povellem k přisednutí, jako při příchodu psovoda k odloženému psu, musí být zachovány zřetelné přestávky (cca 3 vteřiny). Psovod může ke psu přistupovat zepředu nebo zezadu. Ovladatelnost psa bez vodítka musí být

prokázána i při přechodech k jiným cvikům. Při odchodu psovoda pro činku jde pes s ním. Naskakování psa na psovoda či hraní se psem není dovoleno. Obraty provádí psovod vlevo. Při těchto cvicích se může pes k noze psovoda dostávat obcházením nebo zepředu, vždy však stejným způsobem v průběhu celé 47 zkoušky. Po předsednutí může pes zaujmout základní postoj u nohy psovoda jeho obcházením nebo zepředu. Vždy však stejným způsobem v průběhu celé zkoušky. Překážka má výšku 100 cm a šíři 150 cm. Šikmá stěna sestává ze dvou, v horní části spojených stěn, 150 cm širokých a 191 cm vysokých. V dolní části jsou od sebe obě stěny vzdáleny tak, aby celková výška překážky byla 180 cm. Celá plocha šikmých stěn musí být potažena nekluzkým materiálem. Stěny jsou v horní části opatřeny 3 laťkami 24/48 mm. Všichni psi na jedné akci musí využívat stejných překážek. Při provádění aportu je povoleno použít jen dřevěných aportovacích činek – dále jen předmětů (aport volný o váze 2000 g, aport skokem a šplhem o váze 650 g). Činky připravuje pořadatel a musí být využity všemi účastníky. Při provádění aportu není dovoleno předem dávat psu předmět do tlamy. Opomene-li psovod provedení některého cviku, je vyzván rozhodčím, bez ztráty bodů, k jeho provedení (ZKUŠEBNÍ ŘÁD PRO MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PRACOVNÍCH PSŮ A MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PSA STOPAŘE, 2003, MEZINÁRODNÍ KYNOLÓGICKÁ FEDERACE FCI, 64 S.).

IPO-3 oddíl C obrana

Tabulka 3 - Cviky aplikované v oddílu obrany

cvik 1: vyhledání figuranta	10 bodů
cvik 2: vystavení a vyštěkání	10 bodů
cvik 3: pokus o útěk figuranta	10 bodů
cvik 4: obrana psa při hlídání	20 bodů
cvik 5: zadní doprovod	5 bodů
cvik 6: přepad psa při doprovodu	15 bodů
cvik 7: útok na psa z pohybu	10 bodů
cvik 8: obrana psa při hlídání	20 bodů
Celkem	100 bodů

Všeobecná ustanovení: Po delších stranách vhodného prostoru je rozestavěno 6 úkrytů (3 úkryty po každé straně – viz nákres). Potřebná značení musí být pro psovoda, rozhodčího a figuranta dobře viditelná. Figurant musí být vybaven ochranným oděvem, rukávem a obuškem. Rukáv musí být opatřen ochrannou vrstvou, na které je našitá juta přírodní barvy. Jestliže je třeba, aby mohl figurant psa neustále sledovat, nemusí stát bezpodmínečně zcela bez hnutí. Nesmí ale dělat žádné výhrůžné nebo obranné pohyby. Ochranným rukávem si chrání své tělo. Je ponecháno na psovodu, jakým způsobem odebírá figurantovi obušek. (viz: „Všeobecná část – práce figuranta“). Ve všech stupních zkoušek může být pracováno s jedním figurantem. Pro všechny psovody příslušného výcvikového stupně zkoušek musí být použit stejný figurant. Psi, kteří nejsou psovodem zvladatelní, pouští rukáv až při silném ovlivňování (odtržení) psovodem, jsou diskvalifikováni, neprovádí se hodnocení TSB. U psů, kteří při cvicích obrany selžou, nebo se nechají odehnat, je nutno posuzování oddílu C přerušit, v oddílu C dosažené body nezadat, ale provést hodnocení TSB. Zvukový povel pro puštění je dovolen při všech cvicích obrany jen jednou (ZKUŠEBNÍ ŘÁD PRO MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PRACOVNÍCH PSŮ A MEZINÁRODNÍ ZKOUŠKY PSA STOPAŘE, 2003, MEZINÁRODNÍ KYNOLOGICKÁ FEDERACE FCI, 64 S.).

2.4 Belgický ovčák malinois

Klasifikace belgických ovčáků není jednoduchá, protože jednotlivé národní kynologické kluby se nemohou dohodnout, jak je pojmenovat. V roce 1891 vedl profesor Adolphe Reul z belgické veterinární školy plošný výzkum všech ovčáků existujících v Belgii, a nakonec byla uznána čtyři národní plemena. V mnoha zemích jsou všichni považováni za varianty jednoho plemene belgického ovčáka (FOGLE, 2000).

2.4.1 Celkový vzhled

Belgický ovčák je pes střední velikosti, harmonických proporcí, spojující eleganci a sílu; je středního věku, jeho svalstvo je suché a pevné, formát kvadratický; je velmi otužilý a schopný odolávat různým výkyvům povětrnostních podmínek, jež jsou v belgickém podnebí tak časté. Díky harmonii tvarů a hrdému nesení hlavy působí belgický ovčák dojmem robustní elegance, která představuje

hlavní znak zástupců tohoto ušlechtilého pracovního plemene. Belgický ovčák se statisticky posuzuje v přirozeném postoji, bez fyzického kontaktu s vystavovatelem.

2.4.2 Důležité proporce

Belgický ovčák je pes kvadratický. Hrudník dosahuje až k loktům. Délka tlamy odpovídá polovině délky hlavy nebo ji lehce přesahuje.

2.4.3 Povaha

Belgický ovčák je pes ostražitý a aktivní, překypující vitalitou a vždy připravený k akci. Má vrozenou schopnost hlídat stáda, spojuje v sobě vzácné kvality nejlepších hlídačích psů. Je vždy připraven bez váhání, houževnatě, úporně a razantně bránit svého pána. Spojuje všechny vynikající kvality ovčáckého psa, hlídače, obránáře a služebního psa. Jeho živý a čilý temperament a smělý charakter bez známek strachu či agresivity musí být jednoznačně patrné z jeho držení těla a ve věrném, hrdém a pozorném výrazu jiskřících očí. V posuzování se vyžaduje klidná a odvážná povaha.

2.4.4 Hlava

Halva je vysoko nesená, dlouhá, ale ne přehnaně, s rovnoběžnými liniemi, dobře tvarovaná a suchá. Mozkovna a tlama jsou téměř stejné délky, tlama může být mírně delší než lebka, což tvoří dojem uceleného obrazu.

Mozkovna by měla být střední velikosti, odpovídající délce hlavy, čelo spíše zploštělé než zakulacené, mezioční rýha méně výrazná, při pohledu z profilu je rovnoběžná s pomyslnou linií prodlužující hřbet nosu, týlní hrbol méně vyvinutý, nadočnicové a jařmové oblouky nevyčnívají.

Stop je mírný. Čenich je zpravidla celý černý. Tlama střední délky a dobře tvarovaná pod očima, směrem k čenichu se postupně zužuje, tvoří prodloužený klín, hřbet nosu rovný a rovnoběžný s čelem, tlama dobře „rozříznutá“, tzn. když je otevřená, koutky tlamy jsou stažené dozadu, čelisti jsou dobře obnažené. Je potřeba, aby čelisti se zuby byly silné a bílé, pravidelně a pevně zasazené v čelistech, které jsou dobře vyvinuté. Připouští se nůžkový skus, ale i klešťový, kterému dávají přednost pasteveci ovcí a dobytka. Kompletní chrup, odpovídající zubnímu vzorci; chybějící 2×PM1 se tolerují a na M3 se nebere zřetel. Oči jsou střední velikosti, ani vyčnívající ani zapadlé, mírně mandlovitého tvaru, šikmé, barvy hnědavé, preferují se tmavé, okraje víček jsou černé; přímý pohled, živý,

inteligentní a s tázavým výrazem. Uši jsou spíše menší, vysoko nasazené, jednoznačně trojúhelníkového tvaru, ušní boltec je u nasazení dobře zakulacený, konec do špičky, boltec je tuhý a neohebný; při vzbuze­né pozornosti psa jsou uši vzpřímeně a svise.

2.4.5 Trup

Trup je silný, ale ne těžkopádný, délka od vrcholu ramene až k vrcholu sedací kosti přibližně odpovídá kohoutkové výšce. Horní linie hřbetu a beder je rovná, kohoutek zdůrazněný, hřbet pevný, krátký a svalnatý. Bedra, pevná, krátká, dostatečně široká a svalnatá. Spodní linie začíná v dolní části hrudníku a mírně stoupá v harmonické křivce, směřuje k břichu, které není příliš povolené, ale ani příliš vtažené jako u chrta a přiměřeně vyvinuté.

2.4.6 Pohyb

Živý a volný pohyb ve všech druzích kroku. Belgický ovčák je dobrý běžec, ale jeho nejběžnějším pohybem je krok a hlavně klus. Končetiny se pohybují rovnoběžně s osou těla. Ve velké rychlosti se tlapy přibližují středu těla, při klusu je jejich šířka průměrná. Pohyb je plynulý (pravidelný) a lehký, vychází hlavně z pánevních končetin. Horní linie zůstává pěkně rovná, hrudní končetiny se nezvedají příliš vysoko. Belgický ovčák působí neúnavně. Krok je rychlý, pružný a živý. V plné rychlosti je schopen náhle změnit směr. Se svým bujným temperamentem a svou vůlí hlídat a chránit má výraznou tendenci pohybovat se v kruzích.

2.4.7 Srst a barva srsti

Srst a její délka, směr růstu, vzhled a barva belgického ovčáka – to jsou kritéria přijatá k rozlišení čtyř variet plemene, tj. Groenendaela, Tervuerena, Malinoise a Laekenoise.

Tyto čtyři variety se posuzují odděleně a každá může získat návrh na tituly C.A.C., C.A.C.I.B. a reserve C.A.C, reserve C.A.C.I.B.

Srst musí být u všech variet vždy hustá, uzavřená, dobré struktury, a spolu s podsadou tvoří vynikající ochranu.

Velmi krátká srst na hlavě, na vnější straně uší a na spodní části končetin. Srst je krátká i na zbytku těla, hustší na ocase a kolem krku, kde vytváří límec, který začíná od základu ucha a dosahuje až ke krku. Kromě toho je srst delší také na zadní části

stehen. Osrstění ocasu je bohaté, ale nevytváří praporec. Krátkosrstá varieta belgického ovčáka je Malinois.

Barva srsti u variety malinois musí být taková, že maska velmi dobře vyjádřena a musí obklopovat horní a dolní pysky, spojovat pysky a oční víčka do jedné černé zóny. Absolutním minimem je šest stěžejních pigmentovaných míst, které musí být černé: obě uši, obě horní víčka, horní i dolní pysky.

U variety malinois představuje toto úhlování černé konečky chlupů, čímž vzniká dojem černého "poprašku" na základní barvě. Tato černá je vždy jemně rozptýlena a nesmí tvořit ani velké skvrny, ani pruhování. Pro všechny variety se toleruje trocha bílé barvy na hrudi a na prstech.

2.4.8 Tělesné proporce

Ideální výška je 62 cm u psů a 58 cm u fen. Tolerované meze jsou o 2 cm méně a o 4 cm více. Hmotnost psů je přibližně 25-30 kg, feny mají přibližně 20-25 kg (WEB č. 3, 2018).

2.5 Sportovní výkonnost psů a vlivy působící na ni

Využití psů probíhá za různých stále se měnících podmínek a vzhledem k této skutečnosti se musí výcvik provádět tak, aby se maximálně přibližoval podmínkám budoucího praktického použití psa. Proto je nutné střídání prostředí, měnit terén i denní dobu. Kdyby pes byl vycvičen pouze v prostředí speciálního cvičiště odděleného od postranních vlivů, každý nový podnět by ztěžoval výcvik i použití psa. Bez příslušného výcviku za změněných okolností nelze psa spolehlivě prakticky použít v jiném prostředí, než cvičil. Postupné ztěžování výcviku je základem jeho organizace. Metodika výcviku psů musí zásadně postupovat od prostých výkonů k výkonům složitým. Počáteční výcvik je nutno provádět za zlehčených podmínek a postupně tyto podmínky ztěžovat. Učíme-li psa stopovat, začínáme s vlastní stopou psovoda na krátkou vzdálenost do 100 metrů na vhodné půdě za bezvětří a bez silných podnětů odvracejících pozornost. Postupně Zvyšujeme jak vzdálenost, tak stáří stopy a měníme prostředí. To vše je nutno cílevědomě a postupně uvádět do výcviku psa nejen při stopování, ale i při poslušnosti, překonávání překážek, rozvíjení zloby i odvahy. Kdyby pes nesplnil složitější úkol, vrátíme se zase k výkonu jednoduššímu. Jen metodou postupného zvyšování požadavků a ztěžování daných okolností spolu

s náročným tréninkem je možno vychovat psa, který bude spolehlivě cvičit bez ohledu na složitost podmínek (HARTL, NĚMEC, SKUHROVSKÝ 1972).

Pes se stejně jako malé dítě rychle při výcviku unaví, protože není schopen dlouhotrvajícího soustředění. Je tudíž velmi důležité, aby úvodní tréninkové lekce netrvaly déle než pět minut. Buďte si jisti, že pes nezapomněl, co bylo míněno povelom „sedni“, i když byl vydán v různou denní dobu. Stejně tak si uvědomte, že když vám pes při hře na zahradě přinese svůj míč, učí se už aportovat (PALMEROVÁ, 1993).

2.5.1 Motivace

Abyste si zajistili neustálou ochotu psa pro vás pracovat, je důležité, aby měl dostatek motivace provádět to, co si přejete. Správné motivace dosáhnete tím, že ho budete odměňovat správně, ve správném množství a ve správný okamžik. Na první pohled to vypadá jednoduše, ale v praxi to může být obtížnější, než se zdá. Někdy musí být odměnou to, co má pes ze všeho na světě nejraději, jindy není potřeba nic jiného než vaše pochvala. Musíte se sami naučit, jak je třeba odměňovat konkrétní výkony (KVAM, 2012).

Pamlsek jako odměna a posilovač – pokud psa učím něco úplně nového, používám jako odměnu pamlsky. Dospělá divoká zvířata se v podstatě namáhají proto, aby si sehnala jídlo, jinými slovy proto, aby přežila. Pamlsky při tréninku mají být malé, šťavnaté a čerstvé, aby dobře chutnaly a dobře se polykaly. Nechci, aby pes musel hledat po zemi drobkou piškotů, zatímco já čekám na pokračování tréninku (KVAM, 2012).

Motivujte chování psa silnými motivátory. Čím je motivátor silnější, tím lépe. Jestliže má pes oči navrch hlavy, když spatří míček nebo cokoli jiného, není nic praktičtějšího než naučit ho, aby zaujal polohu v lehu před tím, než dostane drahocenný předmět. Nejenže se naučí milovat polohu vleže, ale naučí se důležitou kapitolu sebekontroly – musí provést klidné chování, aby tím získal vzrušující zážitek (KILLIONOVÁ, 2012).

2.5.2 Rušivé vlivy

Prostředí, v němž pes musí cvičit, se neustále mění a působí na jeho chování různými vnějšími podněty. Rovněž procesy fyziologické, probíhající v organismu, neustále ovlivňují chování. Změny prostředí a působení organismu jsou složité, většinou záporní činitelé, kteří ztěžují výcvik (HARTL, 1979).

Všeobecný stav organismu má v době výcviku neobyčejně vážný význam. Každá odchylka od normálního chování je signálem pro zvýšenou pozornost cvičitele. Odchylky se mohou jevit jako pokles, nebo naopak zvýšení dráždivosti.

V prvním případě je pes unavený, slabě reaguje na dané podněty a je málo pohyblivý. Tento stav je objevuje při onemocnění. Při zvýšené dráždivosti je pes nepokojný, nereaguje na povely, a zvláště špatně rozlišuje předměty. To se projevuje zejména u feny v době hárání a také u psů v její přítomnosti. U velmi hladového psa můžeme též pozorovat zvýšení dráždivosti. Ve všech případech je nutné si ověřit příčinu mimořádného chování psa odstranit ji. Proto musí cvičitel znát a sledovat jeho chování, a to nejen při výcviku (HARTL, 1979).

Teplota a vzduch rovněž podstatně ovlivňuje výcvik. Pes nemá v pokožce potní žlázy, kromě tlapek, na tělesnou teplotu reaguje zrychleným dýcháním. Proto se za horkých dnů unaví rychleji a je mdlý. Za nízkých teplot, zvláště není-li přivyklý, mu mohou omrznout tlapy a koneček nosu. Zvláště špatně snášejí zimu psi krátkosrstí bez podsady (HARTL, 1979).

2.6 Metody plemenitby a šlechtění psů

Chov a šlechtění jednotlivých plemen psů tvoří široký obor. Z historie víme, že čistokrevná plemenitba začala vlastně až od poloviny minulého století. Různá plemena psů existovala již dříve, ale o jejich křížení se nevedly žádné ucelené záznamy. Teprve s rozvojem poznatků o zákonech dědičnosti nastal intenzivní rozvoj čistokrevné plemenitby (TRUHLÁŘ, 2000).

Z chovu jest nezbytno vyloučiti všechna zvířata slabá, neduživá, plemenným známkám své rady neodpovídající, duševně méněcenná, nervosní a bojácná (KUNCE, 1944).

Základem chovatelské činnosti je výběr chovného páru, při kterém vybíráme především podle plemenných znaků obou jedinců. Je starou chovatelskou zásadou spojovat podobné s podobným, což dává opět podobné. Tento způsob spojování rodičovského páru se nazývá volba stejnorodá (PROCHÁZKA, 1989).

Při ovlivňování úrovně chovu nelze ovšem činnost chovatele zaměřovat pouze na volbu rodičovského páru podle plemenných znaků. Své chovatelské záměru musí chovatel řídit i genealogickým výběrem. Jeho součástí je znalost předků rodičovského páru, jejich plemenných znaků, a především jejich výsledků v chovu. Staří zkušení chovatelé mohou tyto předky znát osobně. Pro ostatní chovatele jsou významné tzv.

bonitační kódy, které jsou zhuštěným vyjádřením exteriérových i povahových vlastností. Pro všechny chovatele jsou k dispozici i poradci chovu, kteří mají dostatek praktických i teoretických zkušeností, jsou obeznámeni se situací v chovu plemene a mohou kvalifikovaně při volbě chovného páru poradit (PROCHÁZKA, 2005).

2.6.1 Metody plemenitby

Čistokrevná plemenitba

Plemenitba nepříbuzných zvířat – jak je patrné z obou názvů, jde o páření jedinců téhož plemene, avšak nepříbuzných. Pářením stejného se stejným se získává značně homogenní (vyrovnaná) populace v jednotlivých kvalitativních znacích i kvantitativních vlastnostech (ZADINA A KOLEKTIV, 2012).

Příbuzenská plemenitba (inbreeding, inzucht) – jde o připárování příbuzných zvířat. Za příbuzné považujeme jedince, u kterých se vyskytuje společný předek do 5. generace. U jedince, který je produktem příbuzenské plemenitby, se setkávají geny společného předka, tzv. geny identické, což vede k žádoucímu upevnění jednotlivých znaků a vlastností (výrazně se sníží proměnlivost). Jestliže však je společný předek skrytým přenašečem letální alely „a“, tzn. Že je heterozygot (Aa), příbuzenská plemenitba zvyšuje v jeho potomstvu počet homozygotně recesivních jedinců s genotypem aa. V tom případě dochází k tzv. inbrední depresi, jež se projeví poklesem životaschopnosti, plodnosti, užitkovosti, případně úhynem jedinců s tímto genotypem. Pravděpodobnost různých forem inbrední deprese stoupá s intenzitou příbuzenské plemenitby. Nejnižší je u vzdálené příbuzenské plemenitby, kdy mezi společným předkem pářených zvířat je 5-6 generací (pravnuk x pravnučka), stoupá v případě blízké příbuzenské plemenitby typu prarodič x vnuk, bratranec x sestřenice atd. Nejvyšší intenzitu inbrední deprese lze očekávat v případě připárování nejbližších možných příbuzných (rodiče x potomstvo, bratr x sestra), tzn. Při použití úzké příbuzenské plemenitby (ZADINA A KOLEKTIV, 2012).

Liniová plemenitba – touto metodou plemenitby vznikají v rámci jednoho plemene nižší taxonomické jednotky. Individuální nadprůměrné geneticky determinované znaky a vlastnosti zakladatele linie (zpravidla samce) jsou cílevědomě předávány do dalších generací. Liniová plemenitba je specifickou vyšší formou čistokrevné plemenitby a probíhá ve třech fázích:

- výběr zakladatele linie,

- cílevědomé připarování zakladatele linie na vybrané samice a kompletní hodnocení potomstva tohoto páření (jednotlivé znaky, vlastnosti, zdravotní stav),
- udržování a využívání linie výběrem vhodných chovných zvířat z potomků zakladatele (ZADINA A KOLEKTIV, 2012).

Osvěžení krve – cílem této formy čistokrevné plemenitby je především zvýšení životaschopnosti, adaptability a celkové odolnosti ve stávající populaci např. některého z plemen králíků chovaných v ČR. Podstatou je použití nejčastěji plemeníka, pochopitelně téhož plemene, který pochází z jiného prostředí (země); uplatní se vliv prostorové izolace, důležité však je, aby dovezený plemeník neměl ve stávajícím chovu (ani vzdáleně!) příbuzné jedince (ZADINA A KOLEKTIV, 2012).

2.6.2 Šlechtění psů

V chovu zvířat si často komplikujeme situaci tím, že kromě zušlechťovaného znaku přihlížíme ke znakům jiným, jejichž význam je podružný (ŠILER, FIEDLER, 2015).

Proměnlivost může být dvojího druhu: dědičná nebo nedědičná. Při dědičné proměnlivosti se pozorované odchylky dědí, tj. Přenášejí se pohlavní cestou z rodičů na potomstvo. Udržují se tedy v dalších generacích. Při nedědičné proměnlivosti se pozorované rozdíly samozřejmě nedědí (ŠILER, FIEDLER, 2015).

Mutace při jakémkoli přenosu informace, v našem případě genetické, se vyskytují nahodilé poruchy, které se k ní připojují. Pozměněné genetické informace se předávají při replikaci i transkripci dále. Změny v DNA vznikají tak, že se do řetězce nukleotidů zapojí jiná báze, než jaká by tam měla být. Tím se stane, že dceřiná molekula je jiná než mateřská. Tyto odchylky se označují jako mutace (ŠILER, FIEDLER, 2015).

Dědičností se obvykle rozumělo přenášení znaků, přesněji jejich vloh, z jedné generace na druhou, z rodičů na potomstvo. Toto příliš statické pojetí bylo brzy opuštěno a v dalších definicích se již přihlíželo k působení životních podmínek na utváření živých bytostí (ŠILER, FIEDLER, 2015).

Genotyp dobře víme, že se nedědí přímo jednotlivé znaky, ale dědičné podněty, které v dalším vývoji jedince vedou k vytváření zcela určitých znaků. Souhrn všech těchto dědičných schopností se nazývá genotyp, dědičné založení (ŠILER, FIEDLER, 2015).

2.7 Vliv plemeníka na výkonost potomstva

Rodokmenová hodnota – údaj, který vyjadřuje kvalitu předků uvedených v průkaze původu určitého jedince. Rodokmenová hodnota je jeden z mála ukazatelů, který lze zjistit při odběru štěněte. U většiny předků je napsáno i výstavní hodnocení, výsledky zkoušek a eventuálně i bonitační kód nebo výsledky zdravotních vyšetření (TICHÁ, 2010).

Plemenná hodnota – tento údaj by se dal vysvětlit jako schopnost předávat exteriérové znaky i povahové vlastnosti na potomstvo. Stanovit chovnou hodnotu jedince trvá dlouho a je to velmi obtížné. Pouze na základě hodnocení většího množství potomků z různých spojení lze říci, jak se určitý pes nebo fena v chovu prosazuje. Jsou jedinci, kteří i ve spojení s méně kvalitními partnery dávají výborné potomstvo. Naopak jsou jedinci, kteří ač sami vykazují naprosto vynikající vlastnosti, svým potomkům je předávají zcela ojediněle. Zkušený chovatelé vědí, že titul šampión ještě automaticky neznamená, že šampiónovi potomci budou na výstavách či zkouškách úspěšní (TICHÁ, 2010).

Jistou informací o předcích poskytuje průkaz původu (někdy též zvaný rodokmen), na kterém jsou kromě základních údajů o příslušném jedinci (výsledky výstav, zkoušek, eventuálně bonitací) uvedeny i tři až čtyři generace předků. Z něco se dá v kombinaci se znalostí vyhodnocení chovu poměrně dobře vyčíst předpokládaná vhodnost uvažovaného spojení. V průkazech původu vydávaných v České republice jsou uváděny i základní údaje o předcích (jejich výstavní ocenění, zkoušky, bonitační kód), které mohou být potřebným vodítkem pro orientaci a rozhodování chovatele. V této souvislosti je však třeba upozornit na škodlivost orientace chovu psů pouze na šampióny (PROCHÁZKA, 2005).

Skutečnost, že se jednotlivá plemena psů od sebe liší nejen vzhledem, ale i temperamentem, schopnostmi k práci myslivecké či ovčácké, stupněm agresivity a mnoha dalšími rysy, dosvědčuje zcela jednoznačně, že tzv. Povaha má má svoji dědičnou složku (MIKULICA, 1985).

3 Cíl práce

Cílem této diplomové práce bylo na základě literárních údajů zpracovat přehled o metodách plemenitby a šlechtění psů, o vlivech na sportovní výkonnost psů, o plemeni belgický ovčák, rázu malinois, a o jeho chovu ve světě a České republice, o nejvýznamnějších plemenících působících v chovu v České republice.

Další důležitou součástí bylo popsat a charakterizovat mezinárodní zkušební řád IPO, kde podle zkoušky IPO3 se řídí všechny vrcholové soutěže, ať už republikové, evropské či světové úrovně. Tento zkušební řád je pro všechny země sjednocen díky Mezinárodní kynologické federaci (FCI), která sídlí v Belgii a zaštiťuje veškerá kynologická odvětví.

K vyhodnocení vlivu otce a děda na umístění na vrcholových soutěžích v České republice slouží zhodnocení výkonnosti jejich potomstva jak po domácích, tak zahraničních plemenících. Toto potomstvo bylo posuzováno na soutěžích, vrcholových kynologických akcích v ČR, při umístění od prvního do desátého místa.

4 Materiál a metodika

Podkladovým materiálem pro tuto diplomovou práci byly výsledkové listiny vrcholových soutěží v České republice, které se konají každoročně a jejichž zkouška se skládá ze stop, poslušnosti a obran. Mezi takto hodnocené vrcholové soutěže patří mistrovství ČR IPO a mistrovství ČR belgických ovčáků, kde se každoročně účastní v jednoznačné převaze belgický ovčák rázu malinois. Tyto výsledky byly sledovány v období od roku 2012 do roku 2018.

Pro přehlednější zpracování byli jedinci plemene belgický ovčák malinois rozděleni do jednotlivých kategorií podle rodokmenových struktur na otce a otce otce. Dále pak na kategorie podle umístění do 10. místa a na české nebo zahraniční plemeníky jak na pozici otce, tak na pozici otce otce.

Sledování těchto údajů bylo započato v roce 2012 a ukončeno v roce 2018, to znamená po dobu sedmi let. Záměrně nebylo sledované období prodlouženo do roku 2019, neboť se od 1. ledna 2019 změnil celý Mezinárodní zkušební řád IPO a tato práce by nebyla hodnocena pro všechny sledované roky za stejných podmínek.

Data z výsledkových listin byla zpracována programem Microsoft Excel s využitím vhodných biometrických metod.

5 Výsledky a diskuze

5.1. Základní charakteristika sledovaných psů

Do sledování byli zařazeni belgičtí ovčáci rásu malinois, kteří se v letech 2012 až 2018 umístili na předních příčkách, tzn. do 10. místa na vrcholových soutěžích, jako jsou Mistrovství České republiky IPO a Mistrovství republiky belgických ovčáků. Všechny tyto soutěže probíhaly jednotně podle stejného zkušebního řádu, a to podle Mezinárodního zkušebního řádu IPO, zkoušky IPO3. Tento zkušební řád byl v roce 2019 upraven a změněn, tudíž do této diplomové práce nebyl zařazen rok 2019, protože by nebyly splněny jednotné podmínky hodnocení.

Na takto vrcholových soutěžích je umístění od 1. do 10. místa, tak skvělým výsledkem, že nebyla brána zřetel na jednotlivé umístění, nicméně se považovali za skvěle umístěné všichni tito psi. Důvodem je, že rozdíly mezi 1. a 10. místem nebývají tak rozdílné, tudíž nebyl brán zřetel na aktuální pořadí.

Z tabulky č. 4 je patrné, že celkem bylo sledováno 83 jedinců plemene belgický ovčák malinois. Sledování psi byli rozděleni do dvou kategorií.

Tabulka 1 - Počty sledovaných psů v soutěžích od roku 2012 – 2018.

	absolutní hodnota v ks	relativní hodnota %
psů celkem	83	100
MČR IPO	36	43,37
MČR belgických ovčáků	47	56,63

V kategorii Mistrovství České republiky IPO bylo sledováno 36 psů a na Mistrovství České republiky belgických ovčáků psů 47.

Z hlediska počtu jedinců účastnících se belgických ovčáků jsou vždy počty stejné, ale z hlediska počtu na mistrovství ČR IPO se počty psů rok od roku mírně zvyšují. Tento plynulý nárůst je přisuzován tzv. trendu cvičit s belgickým ovčákem malinois (MACH, 2014).

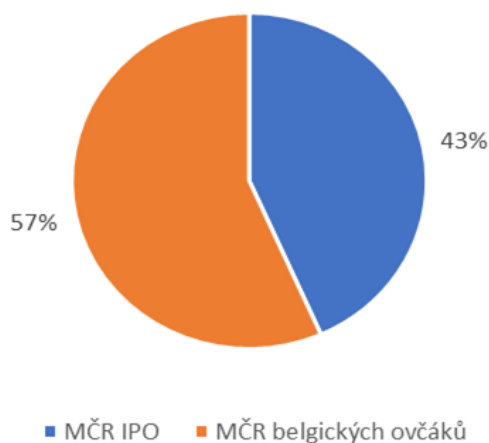
Toto však není jediná příčina. Svědčí to o neustále se zvyšující kvalitě českých malinois, protože tato soutěž je zároveň nominací na celosvětové mistrovství dle tohoto zkušebního řádu. A je známo, že čeští psovodi dlouhodobě patří ke světové špičce.

V České republice se za univerzálně služební plemeno vždy považovalo plemeno německý ovčák. Nyní už tomu tak není. Dnes je to i belgický ovčák malinois.

Z grafu č. 1 je jasně viditelný nižší počet jedinců na MČR IPO. Bylo to dáno tím, že na této soutěži se účastní i jiná plemena než belgický ovčák malinois, kdežto na mistrovství tohoto plemene jsou pouze jedinci zastupující tuto rasu, ale nejsou všichni stejného rázu. Po dobu sledování byl zjištěn pouze jeden jedinec jiného rázu než malinois, a to tervueren v roce 2018.

Graf 1

Počty sledovaných psů v soutěžích od roku 2012 - 2018

Důležitým hlediskem pro hodnocení výkonnosti zvířat je i pohlaví. Každý zástupce fen i psů má své výhody i nevýhody a každému psovodu vyhovuje něco jiného. Důvodem je to, že psi jsou obecně spíše tvrdší v obranách, ale je větší zátěž v disciplinovanosti než u fen. Feny jsou více poddajné a tvárné, nicméně ne tak razantní a někdy přesné. Navíc u fen je jedna fyziologická nevýhoda, a to přirozené hárání, které se nedá s přesností odhadnout. V důsledku hormonální nerovnováhy dochází v důsledku hormonální změny k výrazné změně povahy, tudíž i k poslušnosti. Jestliže se dokáže psovod s háravou fenou umístit na předních příčkách, je to úctyhodný výkon. Tyto výhody i nevýhody však nejsou striktním pravidlem, protože vždy záleží na individualitě jedince.

Podle MACHA (2014) je volba mezi psem a fenou jasná, pokud chceme v budoucnu chovat. Fenu si však můžeme zvolit i v případě, že chovat nechceme. Psi jsou z pravidla vyrovnanější než feny, jsou větší, výrazně dominantnější a hůře

zvladatelní, především pro začínající a nezkušené majitele. Feny jsou snadněji cvičitelné a nemají tendenci se prosazovat jako vůdci smečky.

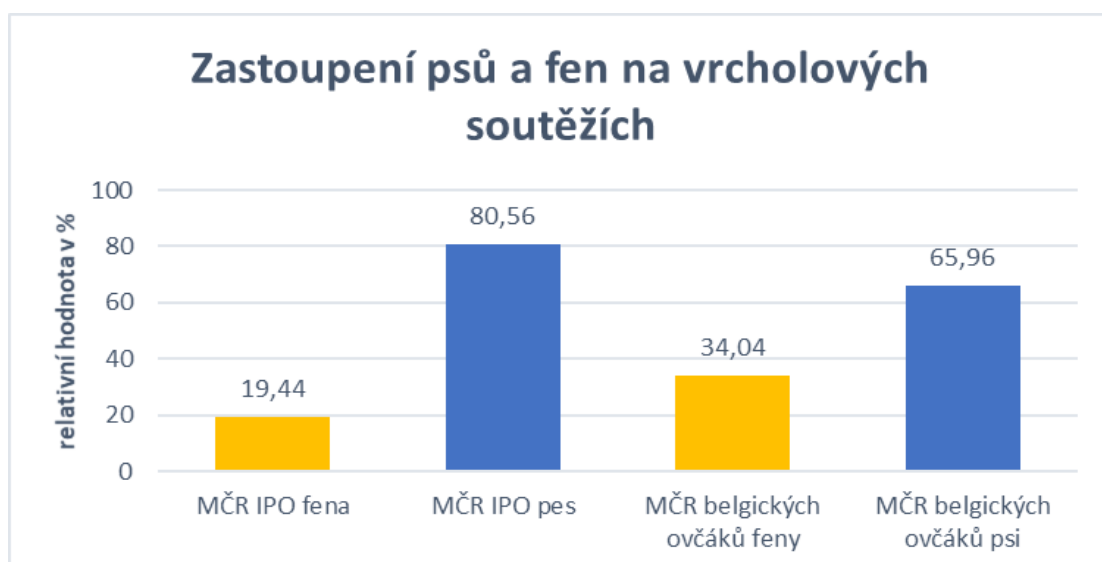
Z tabulky č. 5 je zřejmé, že na obou soutěžích se na předních místech neumísťují začínající psovodi a k výběru pohlaví dochází z jiných důvodů. Pes je zde více zastoupen, protože je vhodnější z více hledisek.

Tabulka 2 - Zastoupení pohlaví jedinců na soutěžích v letech 2012 - 2018

	absolutní hodnota v ks	relativní hodnota %
MČR IPO celkem	36	100
MČR IPO fena	7	19,44
MČR IPO pes	29	80,56
MČR belgických ovčáků celkem	47	100
MČR belgických ovčáků feny	16	34,04
MČR belgických ovčáků psi	31	65,96

Počty fen jsou v obou případech v kategorii MČR IPO i MČR belgických ovčáků nižší, což vyplývá z tabulky č. 5. Naopak psů umístěných na předních příčkách ve vrcholových soutěžích je výrazně více.

Graf 2

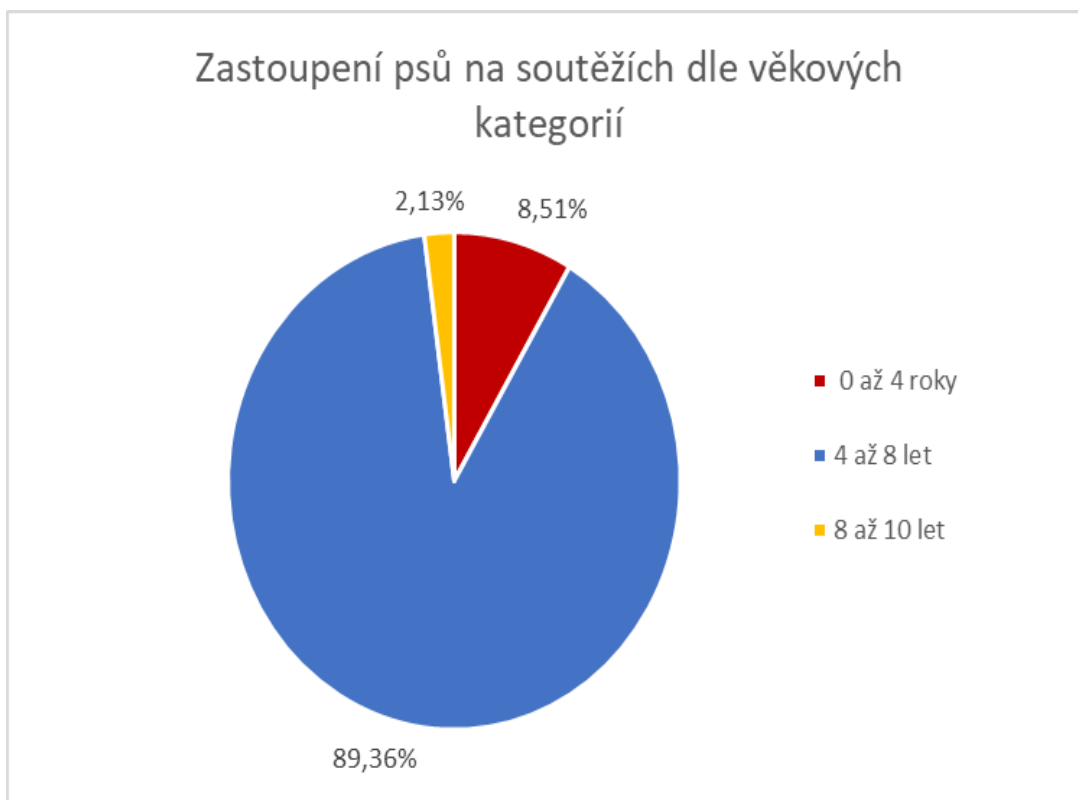

Graf č. 2 znázorňuje procenta zastoupení fen a psů na sledovaných mistrovstvích republiky obou kategorií. Důvod téměř dvacetiprocentní účasti fen na Mistrovství České republiky IPO je nesporně částečně náhodný a také proto, že v této soutěži se účastní i jiná plemena psů, která se umísťují před nimi.

Dalším nesporně důležitým hlediskem je věková struktura sledovaných psů. Sledovaní jedinci byli rozděleni do tří kategorií podle věku při umístění ve sledovaném roce. První kategorie byli psi ve věku do čtyř let, druhá kategorie byla od čtyř let do osmi let a poslední byla od osmi do deseti let věku.

Po analýze věkové struktury psů bylo zjištěno, že nejvíce umístěných zvířat bylo ve věku čtyř do osmi let a to 84 jedinců. Do čtyř let věku se umístili výborně jedinci v počtu osmi psů, což jednoznačně určuje, že tito jedinci jsou výcvikově velmi raní. V poslední kategorii, a to ve věku osmi až deseti let se umístil jeden pes dvakrát v různých letech. Jednalo se o psa v majitelství pana Ladislava Macha, a to Octavia Malidaje. Tohoto psa můžeme považovat svými výkony a umístěním na vrcholových soutěžích takřka za legendu. Z grafu č. 3 je patrné, v jakém procentuálním zastoupení byly tyto kategorie věkových skupin psů obsazeny.

Graf 3

Nejčastěji dosáhli psi perfektních výsledků ve svém čtvrtém až osmém věku života, a to téměř z 90 procent. V této době jsou psi dostatečně vyzrálí, ale zároveň i dostatečně zdravotně aktivní, aby podávali ty nejlepší sportovní výkony.

5.2 Vliv původu plemenů na úspěšnost sportovních psů na MČR IPO

Mistrovství České republiky IPO je závod, kde se psovodi se svými psy musí nejdříve tzv. kvalifikovat na výběrových soutěžích v daném roce. Výběrové závody IPO jsou postupové vždy pro účast na Mistrovství České republiky daného roku (ČKS,2016).

Po této úspěšné kvalifikaci je čeká samotný závod, který je z pravidla dvoudenní. Takto vrcholové soutěže bývají velmi fyzicky i psychicky náročné, a proto pořadí od 1. do 10. místa lze považovat za jednoznačné vítězství.

Počet závodníků kvalifikujících se na MČR IPO je maximálně 48, ale ne každý rok je stav zcela naplněn. Na tomto mistrovství se setkáváme s nejrůznějšími plemeny psů, jako jsou německý ovčák, erdelteriér, beauceron, knírač velký, dobrman, briard, rotvajler aj. Nejčastěji jsou viděni zástupci německých ovčáků, a právě belgických ovčáků malinois. Z důvodu hojného zastoupení i jiných ras v této vrcholové soutěži nejsou zástupci malinoisů v tak hojném počtu jako u mistrovství České republiky belgických ovčáků, kde se setkáváme velmi ojediněle pouze s jinými rasy tohoto plemene.

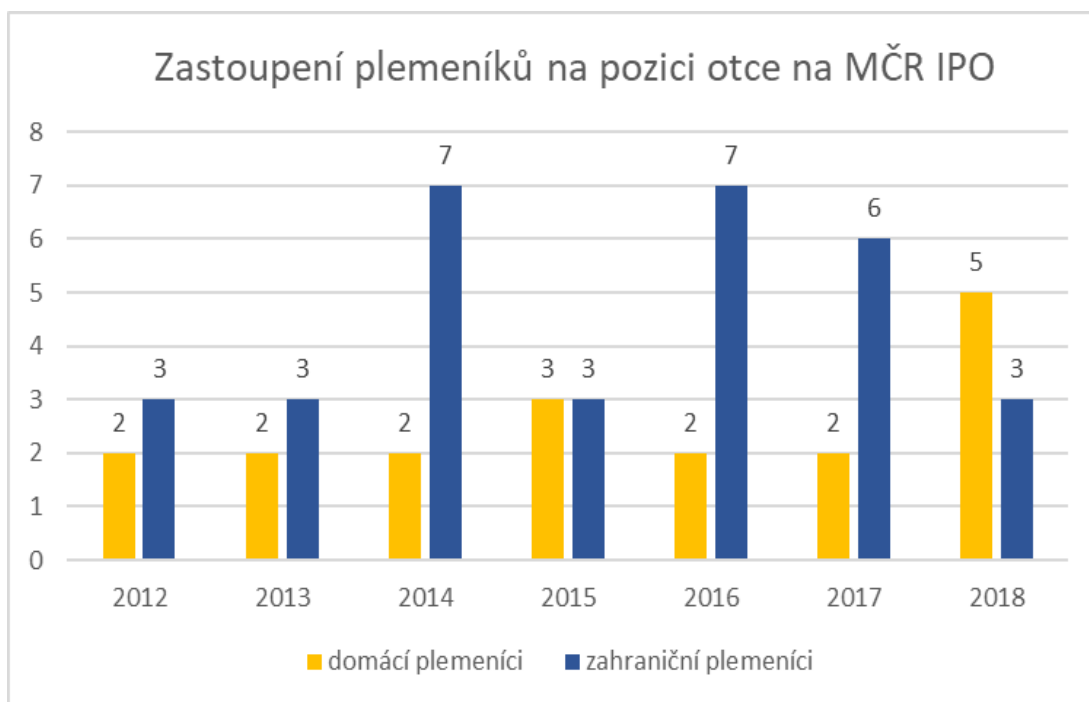
Z tabulky č. 6 je zřejmé, že kromě roku 2015, kdy byl počet zahraničních a domácích plemenů na pozici otce vyrovnaný, a roku 2018, kdy se domácím chovným psům podařilo přechýlit zahraniční, převažují v ostatních ročnících na pozici otce zahraniční plemenci, toto je znázorněno i na grafu č. 4 a odůvodnění je jasné. Belgický ovčák se v České republice chová poměrně krátkou dobu. Dále je z této tabulky patrné, že všichni čeští plemenci zde uvedení mají zahraničního otce. Logickým důvodem, proč ve většině případů převažují psi po zahraničních otcích je, že zahraniční krytí je pro majitele feny po všech stránkách výrazně náročnější než krytí v rámci České republiky, a proto vybírá budoucího otce štěňat pečlivěji a většinou je také paleta potencionálních otců podstatně širší než výběr při krytí v České republice.

Tabulka 3 - Zastoupení plemenů na pozici otce a otce otce na MČR IPO

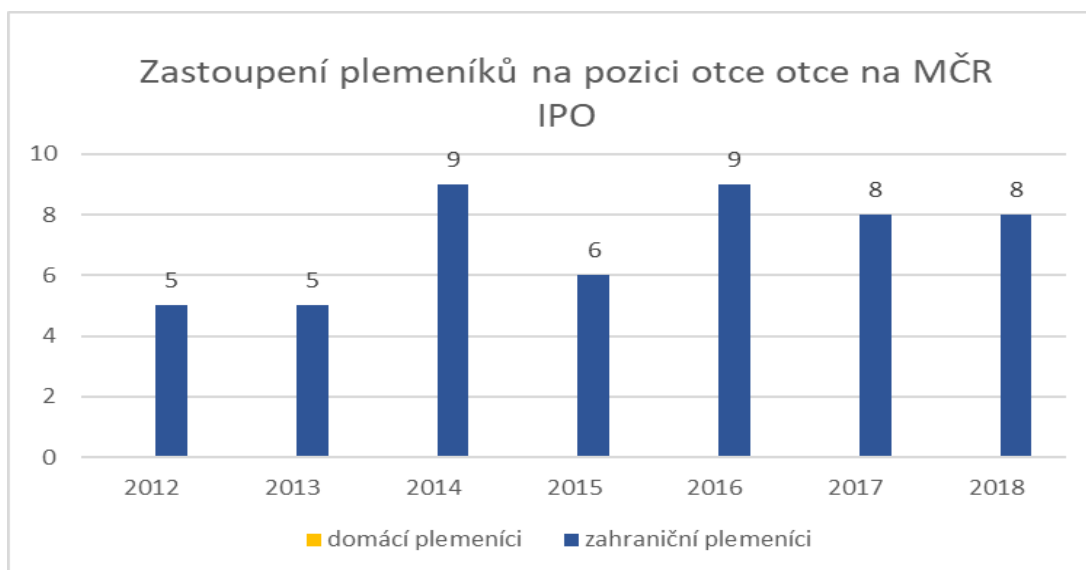
rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
na pozici otců							
domácí plemeni	2	2	2	3	2	2	5
zahraniční plemeni	3	3	7	3	7	6	3
na pozici dědů							
domácí plemeni	0	0	0	0	0	0	0
zahraniční plemeni	5	5	9	6	9	8	8

Graf č. 4 znázorňuje shora popsanou situaci. Proč právě rok 2018 je jiný než předchozí roky lze vysvětlit generační obměnou, protože příprava psa na tuto soutěž je náročná a složitá. Od psovoda to vyžaduje značnou vytrvalost. Proto když se mu podaří vycvičit „dobré zvíře“, snaží se účastnit se více ročníků. V roce 2018 zřejmě zabodovalo více nových nastupujících psů.

Graf 4

Z grafu č. 5 je zřejmé, že i domácí plemeni, jejichž potomci bodovali na MČR IPO, pocházeli ze zahraničního krytí. Zde není jediný děd českého původu z otcovy strany.

Graf 5

Nejúspěšnějším plemeníkem českého chovu v kategorii MČR IPO v rozmezí let 2012 - 2018 je Jaguar de Alphaville Bohemia, jak je patrné z tabulky č. 7. Tento pes se sám úspěšně účastnil závodů dle řádu IPO. Je několikanásobným mistrem a vicemistrem MČR IPO. Také jeho otec Solero des Teutones byl vyhlášeným německým plemeníkem. Další informace, kterou lze vyčíst z tabulky č. 7, je výrazné zastoupení odchovů chovatelské stanice Alphaville Bohemia majitelky Jitky Pospíšilové, která na začátku svého chovu dovezla feny z renomovaných zahraničních pracovních linií a tyto feny opět kryla kvalitními zahraničními plemeníky. Její chovatelská stanice se zasloužila o výrazné zlepšení pracovních malinoisů v České republice.

Tabulka 4 - Nejčastěji zastoupení plemeníci českého chovu na pozici otce v původu psů úspěšně umístěných na MČR IPO v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							celkem
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Jaguar de Alphaville Bohemia	0	0	0	0	1	1	2	4
Udet de Alphaville Bohemia	0	0	2	1	0	0	0	3
Falco de Alphaville Bohemia	1	1	0	0	0	0	0	2
Master de Aplhaville Bohemia	1	1	0	0	0	0	0	2
Ayko Boccaro	0	0	0	0	0	1	1	2

Tabulka s českými dědy zde není, protože shora uvedení čeští plemeničí na pozici otce pocházejí ze zahraničního krytí.

Nejúspěšnějším zahraničním plemeníkem na pozici otce je Da'Eder von der Brunnenstadt. Jeho zastoupení je výrazně vyšší než druhého nejčastějšího plemeníka na pozici otce Solero Des Teutones. V obou případech se jedná o psy německého chovu. Třetí Mecberger Chortorstik pochází z Finska. To, proč právě dva nejúspěšnější zahraniční otcové pocházejí z německého chovu, lze vysvětlit tím, že v Německu je velice rozšířené cvičení se psy dle zkušebního řádu IPO. Naproti tomu ve Francii, Belgii taktéž v Holandsku je malinois využíván k francouzskému ringu, belgickému ringu, mondioringu. Každá z těchto činností klade jiné nároky na povahové vlastnosti psa. Lze říci, že zde dochází k selekci na určité vlastnosti. Tyto vlastnosti jsou v různé míře předávány další generaci. Zjednodušeně se dá říci, že toto jsou plemeničí, kteří se nejvíce prosazují v kladných vlastnostech žádoucích pro uvedenou činnost.

Tabulka 8 - Nejčastěji zastoupení plemeničí zahraničního chovu na pozici otce v původu psů úspěšně umístěných na MČR IPO v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							celkem
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Da'E der vom der Brunnenstadt	0	0	3	2	3	3	0	11
Solero des Teutones	1	1	2	0	0	0	1	5
Mecberger Chortortisk	0	0	0	0	1	1	1	3

Ostatní jedinci byli zastoupeni pouze dvakrát a méně, proto nejsou v tabulce č. 8. uvedeni. Nejčastěji zastoupený zahraniční plemeník na pozici otec otce je Klem vom Roten Falken, jak vyplývá z tabulky č. 9. Důvod je prostý, jedná se o otce nejúspěšnějšího zahraničního plemeníka na pozici otce Da'Eder vom der Brunnenstadt. Druhý nejčastěji zastoupený plemeník na pozici děda z otcovy strany je Otis du Clos Champcheny, zde se opět jedná o otce Solero Des Teutones. Toto jsou nejčastější plemeničí na shora uvedené pozici.

Tabulka 9 - Nejčastěji zastoupení plemení zahraničního chovu na pozici otec otce v původu psů úspěšně umístěných na MČR IPO v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	celkem
Klem vom Roten Falken	0	0	3	2	3	3	0	11
Otis Du Clos Champcheny	1	1	3	1	1	1	1	8
Yagus van de duvetorre	1	1	0	0	1	0	0	3
Arno van Gelders Spijker	0	0	2	1	0	0	0	3
Clipp van VagoSteijn	0	0	0	0	1	1	1	3

5.3 Vliv původu plemenů na úspěšnost sportovních psů na MČR belgických ovčáků

Jednou ročně se koná mistrovství České republiky belgických ovčáků. Jde o mistrovství jednoho plemene, které má však čtyři varianty. Jedná se o vrcholový závod a podmínky účasti na tomto klání byly v letech 2012- 2018 následující: složení zkoušky IPO 3 nejméně velmi dobrým hodnocením, což znamená, minimálně na 270 bodů. Další podmínkou je členství v jednom ze dvou klubů zastřešující chovatele belgických ovčáků v české republice. Zájem o tuto soutěž je velký, což dokládá neustále se zvyšující množství závodníků v roce 2012 - 35 a v roce 2018 - 52. Jedná se o dvoudenní závod, který klade značné nároky na zúčastňující se dvojici. Analyzovali jsme psy umístěné od prvního do desátého místa v shora uvedených letech. Ve všech zkoumaných letech se do desátého místa umístili belgičtí ovčáci varianty malinois, pouze v roce 2018 se jednomu tervuerenovi podařilo obsadit šesté místo. Celkově zde bylo analyzováno 69 psů.

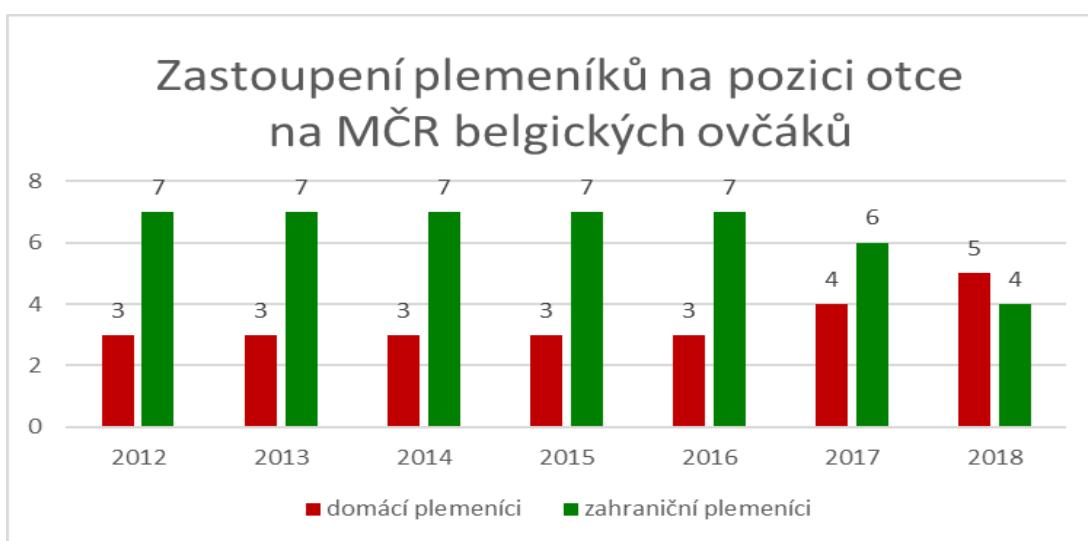
Z tabulky č. 10 vyplývá, že 35 % účastníků má domácího otce a 65 % pochází ze zahraničního krytí. Na pozici dědů ze strany otce je rozdíl mezi domácími a zahraničními otci ještě výraznější. Domácí plemení jsou zastoupeni pouze necelými pěti procenty.

Tabulka 10 - Zastoupení plemenů na pozici otce a otce otce na MČR belgických ovčáků

rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
na pozici otců							
domácí plemeni	3	3	3	3	3	4	5
zahraniční plemeni	7	7	7	7	7	6	4
na pozici dědů							
domácí plemeni	1	0	1	1	0	0	0
zahraniční plemeni	9	10	9	9	10	10	9

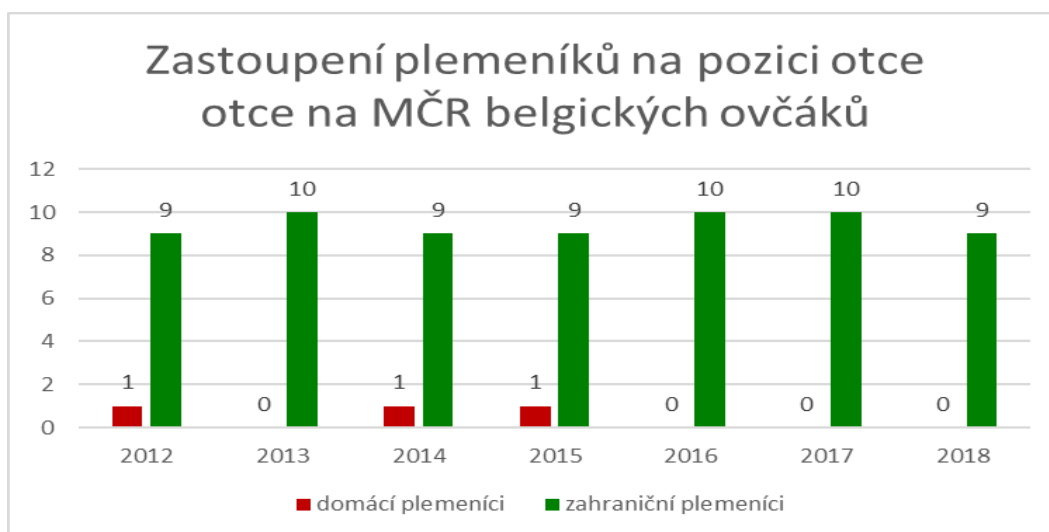
Z grafu č. 6 vyplývá, že z 69 psů mělo pouze 24 českého otce, což je přibližně jedna třetina, takže dvě třetiny měli zahraničního otce.

Graf 6

Graf č. 7 znázorňuje, že čeští dědové z otcovy strany jsou zastoupeni pouze z necelé jedné dvacetiny, zde je nepoměr ještě výraznější než u předchozího grafu.

Graf 7

Nejúspěšnějším plemeníkem českého chovu je Jaguar de Alphaville Bohemia, který je pětkrát zastoupen v rodokmenu zkoumaných psů. Naproti tomu zbývající psi tabulky č. 11 jsou zastoupeni každý pouze dvakrát.

Tabulka 11 - Nejčastěji zastoupení plemenici českého chovu na pozici otce v původu psů úspěšně umístěných na MČR belgických ovčáků v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							celkem
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Jaguar de Alphaville Bohemia	0	0	0	0	1	2	2	5
Antrax Ostraryka	0	0	0	0	0	1	1	2
Falco de Alphaville Bohemia	1	1	0	0	0	0	0	2
Master de Aplhaville Bohemia	1	0	0	1	0	0	0	2
Ayko Boccaro	0	0	0	0	1	1	0	2
Airo Happy Arenda	1	0	1	0	0	0	0	2
Atrei d'Amour Bedea	0	0	1	0	1	0	0	2

Sedm otců českého chovu má ve sledovaných psech pouze jednoho potomka. Dědové z otcovy strany českého chovu jsou zastoupeni řídce, Beryl Foxly Bohemia dvakrát a Falco de Alphaville Bohemia pouze jednou. Jiní čeští dědové z otcovy strany nejsou.

Tabulka 12 - Nejčastěji zastoupení plemenici českého chovu na pozici otce otců v původu psů úspěšně umístěných na MČR belgických ovčáků v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							celkem
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Falco de Alphaville Bohemia	0	0	0	1	0	0	0	1
Beryl Foxly Bohemia	0	0	1	0	0	0	0	1

Nejčastěji zastoupení zahraniční plemenici na pozici otce jsou dle tabulky č. 13 Da Eder vom der Brunnenstadt, který je zastoupen sedmkrát, a Solero des Teutones, tento je zastoupen šestkrát.

Tabulka 13 - Nejčastěji zastoupení plemenící zahraničního chovu na pozici otce v původu psů úspěšně umístěných na MČR belgických ovčáků v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	celkem
Da'E der vom der Brunnenstadt	0	2	2	2	0	1	0	7
Solero des Teutones	1	2	1	1	0	0	1	6
Idefixof Flying Porkies	0	0	0	1	1	1	0	3
Gino von den Klringen Helden	0	0	0	0	1	1	1	3

V tabulce č. 13 jsou uvedeni pouze čtyři dědové, ostatní by se zde vyskytovali dvakrát a méně, proto zde nejsou uvedeni.

Tabulka 14 - Nejčastěji zastoupení plemenící zahraničního chovu na pozici otce otců v původu psů úspěšně umístěných na MČR belgických ovčáků v letech 2012 - 2018

Jméno psa	počet psů v jednotlivých letech							
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	celkem
Otis Du Clos Champcheny	2	2	2	1	0	0	1	8
Klem vo Roten Falken	0	2	2	2	0	1	0	7
Solero des Teutones	0	0	0	0	1	2	2	5
Da'E der vom der Brunnenstadt	0	0	0	0	1	1	3	5
Larry de Vuicain	1	1	0	0	1	1	0	4
Yagus Van Duveturre	1	0	0	2	0	0	0	3
Cartouche Bomazde	0	2	0	0	1	0	0	3
Jorkan de la Chapell St. Vincent	0	0	0	0	1	1	1	3
Anthrax vom Zabelstein	0	0	0	1	1	1	0	3

Z tabulky č. 14 je zřejmé, že nejlepším otcem otce v původu psů úspěšně umístěných na MČR belgických ovčáků se stal Otis Du Clos Champcheny. Druhým nejlepším dědem se stal Klem vom Roten Falken. Toto je dáno tím, že tito otcové otců jsou rodiči otců na těchto mistrovstvích.

6 Závěr a doporučení pro praxi

Cílem práce bylo na základě zpracovaných a vyhodnocených přehledů o výkonnosti plemene belgický ovčák rázu malinois zanalyzovat jeho původ ze strany otců.

Vliv otce a děda byl posuzován dle úspěšnosti psů na vrcholových soutěžích konajících se dle mezinárodního zkušebního řádu IPO.

- Bylo zjištěno, že počet psů, kteří na těchto soutěžích vystupují s belgickým ovčákem rázu malinois neustále narůstá. Důsledkem jsou značné počty malinois na mistrovství ČR IPO.

- Na pozici otců převládali v šesti ze sedmi sledovaných ročníků zahraniční plemeníci nad domácími. V letech 2012–2017 převládali zahraniční otcové nad domácími. Pouze v roce 2018 tomu bylo opačně.

- Nejlepší domácí plemeník byl Jaguar de Alphaville Bohemia, jehož syn Al Campo Graf Czech je dvojnásobným mistrem ČR BO a vicemistrem ČR IPO všech plemen. Druhým nejúspěšnějším plemeníkem je Udet de Alphaville Bohemia.

- Na pozici otců byli čeští plemeníci během sledovaných let zastoupeni přibližně z jedné třetiny. Na pozici dědů ze strany otců pouze přibližně jedna patnáctina.

- Nejlepším zahraničním otcem budoucích psů byl Da'Eder vom der Brunnenstadt, jehož otcem je vyhlášený plemeník Klem vom Roten Falken. Druhý nejúspěšnější je Solero des Teutones, jehož otcem je slavný Otis du Clos Champcheny.

Porovnáním vyšlo najevo, že není rozdíl ve výkonnosti mezi potomky našich a zahraničních plemeníků. Doporučení pro praxi je krýt kvalitní feny vynikajícími plemeníky, kteří mají vynikající předky.

Při výběru štěněte, budoucího závodního psa, je nutno začít rodokmenem. Na pozici otce je nutno mít: psa s úspěšnou závodní kariérou po vynikajících předcích. Totéž platí pro matku. Oba rodiče musí být dokonale zdraví. Zájemce o štěně by měl vědět o případném vrhu ještě před narozením. Po narození několikrát navštívit chovatele s možností prohlídky vrhu a výběru z celého vrhu. Ideální doba odběru je mezi 7. a 8. týdnem stáří štěněte. To, že je odčervené, naočkované a nevykazuje žádné známky nemoci, je samozřejmostí. V chovu však již není možné použít psy z tohoto sledování, protože tito plemeníci jsou buď ve vysokém věku, nebo již uhynuli.

7 Seznam použité literatury

1. TRUHLÁŘ, Pavel.: Psy: rady pro chovatele. Třetí. Praha: Aventinum nakladatelství s.r.o.:2000, 190 s. ISBN 80-7151-150-1
2. ŠTĚPÁNSKÝ, Karel.: SLUŽEBNÍ A PRACOVNÍ PLEMENA PSŮ: . Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1974, 295 s. 07-041-74-04/48.
3. ZADINA, Josef a kolektiv.: Chov králíků. Vydání třetí. Praha: Brázda s.r.o. 2012. 208 s. ISBN 978-80-209-0392-1
4. NAJMANOVÁ, HUMPÁL, Atlas plemen psů. Státní zemědělské nakladatelství,1981, 272 s. 07-126-81
5. VERHOEF – VERHALLEN, Psi, Velký atlas plemen, REBO Productions CZ, Třetí, Čestlice, 2010,544s. ISBN 978-80-255-0433-8
6. MÜLLER, Výcvik všestranného psa, od štěněte k dokonalému psovi, Praha, Brázda, První, 2006, 194 s. ISBN 80-209-0349-6
7. HARTL, Karel.: Výchova a výcvik psa: Služební a Pracovní plemena. První Praha: Naše vojsko n.p., 1979, 236 s.28-064-79 11/04.
8. KUNCE, František.: PES: jeho přirozenosti a jejich aplikace pro praktický chov a výcvik, J.V. Ehl v Úpici. 1944.167 s. 92 s.
9. KILLIONOVÁ, Jene. *Jak trénovat nemožného psa a neb I prasátka mohou létat*. První. Těšínské papírny s.r.o.,2012. ISBN 978-80-7428-117-4
10. KVAM, A.L. Pachové práce: *Království vůně*. První. Těšínské tiskárny s.r.o.: Plot, 2012. ISBN 978-80-7248-150-1.
11. PALMEROVÁ, J.: Výcvik psa: Praktická příručka. První: Slovart, 1993, 116 s. ISBN 80-7145-064-2.
12. PROCHÁZKA, Zdeněk.: Chov psů. První. Praha. Státní zemědělské nakladatelství, 1989. 256s. ISBN 80-209-0015-2
13. FOGLE, Bruce. *The Encyklopedia of the Dog, Dorling Kindersley, London 2000, 978-0789461307*
14. ŠILER R., FIEDLER J. A kolektiv: ABC genetika drobných zvířat. Třetí, Brázda s.r.o.,2015. ISBN978-80-209-0413-3.
15. MACH, L.: *Šťastný pes aneb cvičíme hlavou*. Liberec: 2014, 266 s
16. MIKULICA, V.: *Poznej svého psa*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1985. 272 s

17. HARTL, NĚMEC, SKUHROVSKÝ: VÝCVIK PSA. Naše vojsko n.p., 1972, 236, 28-014-72 11/4
18. PROCHÁZKA, Zdeněk. *Chov psů*. Vyd. 3., V Pasece 1. Praha: Paseka, 2005. ISBN 80-718-5768-8.
19. FOGLE, Bruce. *Dog breed handbooks – German shepherd* . Dorling Kindersley, London 1999, 978-0789441972
20. HARTL, K.: Člověk a pes. Praha: Naše vojsko, 1989. 92 s. 28-003-89
21. Dr. LARKIN Peter, STOCKMAN, Mike *The Complete Dog Book, Southwater 2015, 978- 1780193465*
22. PALMER, J.: *The Illustrated Encyclopedia of Dog Breeds*, Wellfleet Press 2006, 978-0785800309
23. TAYLOR, D.: *The Ultimate Dog Book*, Simon & Schuster 1990, 978-0671709884
24. TICHÁ, Vladimíra. *Kynologická příručka pro rozhodčí, chovatele a vystavovatele*. Ilustrace Oldřich Tripes. České Budějovice: Dona, 2010. ISBN 978-80-7322-140-9.
25. CÍSAŘOVSKÝ, Michal. *Plemena psů A-Z*, Praha: Brázda, 1995. 272 s. ISBN 80-209-0256-2
26. KRÄMEROVÁ E.M.- LENZ W. *Německý ovčák*, Bratislava, Kontakt plus s.r.o., 1997. 104 s. ISBN 80-88855-10-1

8 Seznam zkratk

IPO – Mezinárodní zkušební řád, do roku 2012. Nyní: Zkušební řád pro IPO3
mezinárodní zkoušky pracovních psů a mezinárodní zkoušku psa - stopaře

FCI – Federation cynologique internationale (mezinárodní kynologická
federace)

ČMKU – Českomoravská kynologická unie

MSKS – Moravskoslezský kynologický svaz

ČKS – Český kynologický svaz

MČR BO – Mistrovství České republiky belgických ovčáků

MČR IPO – mistrovství České republiky

tzv. – tak zvaný

tj. – to je

např. – na příklad

9 Přílohy

Příloha 1 - Jaguar de Alphaville Bohemia

zdroj: http://www.malinois.cz/stary-web/cze_akt_stenata.html – staženo dne: 22.6.2020

Příloha 2 - Udet de Alphaville Bohemia

zdroj: <http://ujfy.blog.cz/0811/udet-de-alphaville-bohemia> – staženo dne: 22.6.2020

Příloha 3 - Da'Eder von der Brunnenstadt

zdroj:http://www.pedigreedatabase.com/belgian_malinois/dog.html?id=1383189-daeder-von-der-brunnenstadt – staženo dne: 22.6.2020

Příloha 4 - Klemm vom Roten Falken

zdroj: https://venoom.eu/media_category/klemm-vom-roten-falken – staženo dne: 22.6.2020

Příloha 5 - Solero des Teutones

zdroj: <http://www.annamariacini.com/solero-des-teutones.html> – staženo dne 22.6.2020

Příloha 6 - Otis Du Clos Champchény

zdroj: <http://www.annamariacini.com/solero-des-teutones.html> – staženo dne: 22.6.2020